

Rapport

AKTIVITETSSTÖD TILL FÖRENINGAR MED AKTIVITETER FÖR PERSONERS OM ÅR 65 ÅR ELLER ÄLDRE

2018-10-01

ULRICEHAMNS
KOMMUN

aktivitetsstöd till föreningar med aktiviteter för personers om är 65 år eller äldre

Ulricehamns kommun
Sektor välfärd

Maria Winsten
Utredare

[Klicka och skriv ditt namn]

[Klicka och skriv din titel]

Innehåll

1	Inledning.....	4
2	Äldre och fysisk aktivitet	4
2.1	Äldre i Ulricehamns kommun	4
2.2	Fysisk aktivitet hos äldre	4
3	Föreningsbidrag.....	5
3.1	Exempel i andra kommuner	5
3.2	Föreningsbidrag i Ulricehamns kommun	5
3.2.1	Undersökning bland föreningar i Ulricehamns kommun	6
3.2.2	Bidrag till pensionärsföreningar	6
3.2.3	Andra aktiviteter för äldres hälsa.....	6
4	Konsekvenser av motionens förslag	7
4.1	Laglighet.....	7
4.2	Ekonomi	7
5	Analys och slutsats	8
6	Källförteckning	9

1 Inledning

I en motion från Västerpartiet föreslås att ett kommunalt aktivitetsstöd till åldersgruppen 65 år eller äldre införs och att ett regelverk liknande det som gäller för åldersgruppen 7-20 år tas fram. I motionen beskrivs att andelen äldre personer i kommunen ökar och ju äldre vi blir desto större risk är det att bli drabbad av sjukdom. Fysisk aktivitet har positiva effekter på hälsa och välbefinnande. Ett aktivitetsstöd för målgruppen 65 år eller äldre skulle ge ett stöd till de föreningar som erbjuder aktiviteter för målgruppen.

2 Äldre och fysisk aktivitet

Andelen äldre ökar i samhället. Åldrande är förenat med att den fysiska funktionen successivt avtar samtidigt som risken att drabbas av sjukdom ökar. Som ett resultat av detta ökar behov av stöd och omsorg i regel med åldern.

I dag lever människor längre än tidigare och cirka 20 procent av Sveriges befolkning är 65 år eller äldre. När det gäller utmaningar i framtiden för vård och omsorg ligger dock inte fokus på alla som fyllt 65 år, utan snarare på de äldsta åldersgrupperna.¹

2.1 Äldre i Ulricehamns kommun

I Ulricehamns kommun förväntas vi se en relativ stor ökning i befolkningen som är 65 år eller äldre. Ökningen i åldersgruppen 65-79 år förväntas kulminera kring år 2022 och därefter minska i måttlig takt. Den viktigaste folkökningen utifrån kommunens planeringsperspektiv för äldre förväntas i åldrarna 80-84 år respektive 85 år och äldre.²

2.2 Fysisk aktivitet hos äldre

I forskningen framkommer tydligt att fysisk aktivitet och motion är erkänt effektiv för att förebygga och behandla olika åldersrelaterade sjukdomar. Motion har positiva effekter på hjärtkärhläsa, muskelstyrka, balans och benskörhet. Och har också positiva effekter på social och fysisk hälsa. Det visar också positiva effekter på ångest och upplevda fysiska symtom.

I en rapport³ framgår att majoriteten av äldre vuxna, både kvinnor och män, rapporterar regelbunden motion i någon form (kvinnor 69 % och män 65 %). Det är också en förhållandevis låg andel som är inaktiva, det vill säga uppger att de aldrig motionerar. Bland äldre kvinnor är det 12 procent som säger att de aldrig motionerar och bland männen är det 14 procent. I SOU 2017:21 står uttryckligen att:” Särskild uppmärksamhet behöver riktas till äldre personer som är fysiskt inaktiva.”⁴

---

¹ Läs mig! Nationell kvalitetsplan för vård och omsorg om äldre personer, SOU 2017:21

² Ulricehamns kommun Befolkningsprognos 2017-2026

³ Motionsvanor och erfarenheter av motion hos äldre vuxna, MSB och Karolinska institutet mars 2014

⁴ Läs mig! Nationell kvalitetsplan för vård och omsorg om äldre personer, SOU 2017:21

3 Föreningsbidrag

Kommunerna har ett tydligt ansvar att underlätta för äldre personer att vara fysiskt och socialt aktiva, samt att vara delaktiga i samhällslivet. Samverkan bör ske med civilsamhället. Kommunerna kan underlätta för äldre personer att bibehålla eller börja vara fysiska aktiva exempelvis genom att tillhandahålla lämpliga lokaler, ombesörja att det finns tillgängliga promenadstråk och andra möjligheter till motion och fysisk träning genom att stödja föreningar och organisationer.⁵

De flesta kommuner ger någon form av ekonomiska bidrag till ideella föreningar som bedriver verksamhet inom kommunen.

3.1 Exempel i andra kommuner

Generellt är det svårt att jämföra hur bidrag och stöd till föreningar hanteras kommuner emellan då det finns många olika varianter. Vissa kommuner har aktivitetsstöd för föreningar med aktiviteter för personer som är 65 år eller äldre, exempelvis Örebro kommun och Skellefteå kommun. En del av dessa kommuner har endast aktivitetsstöd som föreningar som riktar sig mot äldre kan ansöka om (Örebro) och andra har både aktivitetsstöd och andra föreningsbidrag (Skellefteå).

Marks kommun ändrade i sina regler om föreningsbidrag inför 2018 från att tidigare ha Socialnämnden som ansvarig för att betala ut bidrag till pensionärsföreningar, handikappföreningar och socialt utsatta grupper, till att Kultur- och fritidsförvaltningen fick i uppdrag att hantera alla föreningar. I och med detta togs de riktade bidragen till exempelvis pensionärsföreningarna bort.

Från och med 2018 har Marks kommun i sina bidragsregler bland annat ett Lokalt aktivitetsstöd (LOA) och ett Kommunalt aktivitetsstöd (AKO) som riktat sig till föreningar med aktiviteter till personer som är 65 år eller äldre. I budget 2018 är 250tkr avsatta för AKO.

3.2 Föreningsbidrag i Ulricehamns kommun

Riktlinjerna för föreningsbidrag i Ulricehamns kommun reviderades och antogs av kommunstyrelsen 2018-06-04. I riktlinjen beskrivs vilka bidrag som finns att söka och vilka regler som gäller för att vara bidragsberättigad. Bidragen delas upp i tre huvudkategorier:

- Stöd och bidrag till fritidsföreningar
- Stöd och bidrag till kultur
- Stöd och bidrag till välfärd

Under fritidsföreningar ligger aktivitetsstödet som ges endast ut till föreningar som bedriver verksamhet riktad mot barn och unga. Bidraget är 47 kronor per verksamhetstillfälle. För 2018 finns 600tkr avsatta i budgeten för aktivitetsstöd.

---

⁵ Läs mig! Nationell kvalitetsplan för vård och omsorg om äldre personer, SOU 2017:21

3.2.1 Undersökning bland föreningar i Ulricehamns kommun

En enkät skickades till de föreningar som i kommunens föreningsregister står sorterade som idrottsföreningar⁶. Resultatet blev 50 föreningar och enkäten skickades till alla. Dock var det en adress som inte fungerade, så totalt skickades 49 enkäter ut.

27 föreningar svarade på enkäten, varav ett svar inte avsåg en idrottsförening. Antal svar som räknas är därmed 26 vilket ger en svarsfrekvens på 53 procent. Av de 26 som svarade angav 17 att de har verksamhet för personer som är 65 år eller äldre, vilket motsvarar drygt 65 procent.⁷

Ett aktivitetsstöd till föreningar med aktiviteter för personer som är 65 år eller äldre på samma sätt som det som finns för barn och unga (47 kronor per verksamhetstillfälle), skulle utifrån de inkomna svaren, resultera i att föreningarna fick ett årligt bidrag för målgruppen med mellan 141 kronor (lägst) och 5 640 kronor (högst).

3.2.2 Bidrag till pensionärsföreningar

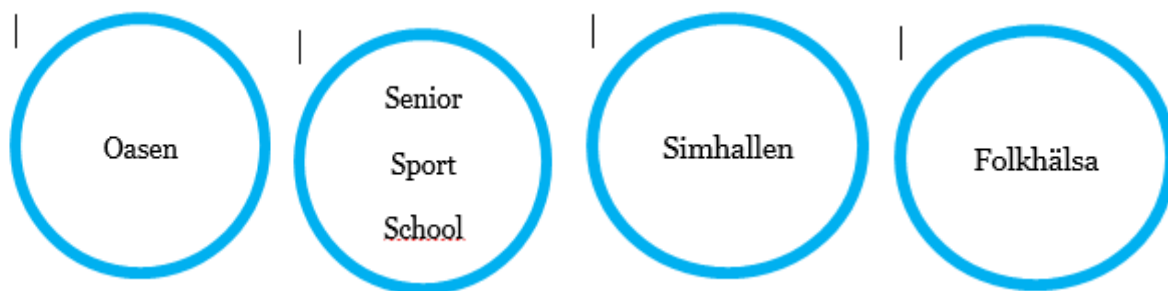
Föreningsbidrag som riktar sig specifikt mot äldre administreras av sektor välfärd och riktar sig till föreningar som bedriver pensionärsverksamhet. Bidraget ska stödja pensionärsföreningars verksamhet och bidra till ökad social aktivitet hos äldre. Det kommunala bidraget ska:

- Motverka isolering och ensamhet
- Stimulera till ett aktivt liv och ökad delaktighet
- Minska/motverka vårdbehov och andra samhällsinsatser

År 2018 betalades ca 28tkr ut till pensionärsföreningarna. Det totala beloppet för föreningsbidrag inom sektor välfärds område var samma år 150tkr och resterande belopp betalades ut till föreningar för funktionsnedsatta och till föreningar med social verksamhet.

3.2.3 Andra aktiviteter för äldres hälsa

Utöver föreningsbidrag har kommunen andra insatser som syftar till att förbättra äldres hälsa och välbefinnande, exempelvis:

Oasen är en mötesplats för alla pensionärer i Ulricehamns kommun där bland annat fysisk aktivitet erbjuds, exempelvis i form av Qigong, sittyoga och dans, tillsammans med social samvaro och andra aktiviteter. Ulricehamns kommun betalar hyran för lokalen, vilket uppgår till en kostnad på 469 tkr per år.

⁶ Enkätfrågorna finns i Bilaga 1

⁷ En sammanställning av svaren finns i Bilaga 2

aktivitetsstöd till föreningar med aktiviteter för personer som är 65 år eller äldre

Ulricehamns kommun har även i samarbete med Västra Götalands idrottsförbund och idrottens studieförbund (SISU) startat **Senior Sport School** som möjliggör för personer 60 år eller äldre att prova olika fysiska aktiviteter, delta i tematräffar och föreläsningar. Senior Sport Schools syfte är att nå ut till de *personer som ännu inte är fysisk aktiva*.

Ulricehamns kommun har rabatterade priser för pensionärer på simkort och gymkort i **Simhallen**.

I Verksamhetsplan för det gemensamma folkhälsoarbetet 2018 mellan Södra Hälsö- och sjukvårdsnämnden och Ulricehamns kommun är ett av insatsområdena att öka antalet **folkhälsoinsatser** i frivilligorganisationer och föreningar. Äldres hälsa inkluderas även i Folkhälsoveckan.

Friskvårdsaktiviteter till äldre. I budgeten för 2017 avsattes 450tkr för att stärka arbetet med ett ökat välbefinnande bland kommunens äldre. Pengarna har fördelats mellan de olika särskilda boendena och Oasen.

4 Konsekvenser av motionens förslag

4.1 Laglighet

Det finns inget ur laglighetssynpunkt som hindrar att Ulricehamns kommun inför aktivitetsstöd till föreningar som har aktiviteter till personer som är 65 år eller äldre. I de kommunala styrdokument som rör äldre är hälsa en viktig del. I Måldokument för äldrefrågor beskrivs vikten av att äldre ges möjlighet att vara aktiva bland annat genom möjlighet till fysisk aktivitet. Ett av de 6 strategiområdena som pekas ut i dokumentet är just Hälsa och livskvalitet.

I Äldreomsorgsplanen 2016-2019 beskrivs under punkten Hälsa och livskvalitet att det förebyggande och hälsofrämjande arbetet för personer i åldern 65 år och äldre medför både samhällsekonomiska vinster och vinster för den enskilda individen.

I den nyligen antagna Riktlinjen om föreningsbidrag anges dock att aktivitetsstöd enbart ska ges till föreningar med barn- och ungdomsverksamhet.

4.2 Ekonomi

Att införa aktivitetsstöd för personer som är 65 år eller äldre, utan att vidare se över och revidera bidragsreglerna, kommer att innebära ökade kostnader för kommunen. Utifrån urvalet att föreningen ska vara ansluten till Riksidrottsförbundet finns det ca 50 föreningar i Ulricehamns kommun. Om alla dessa föreningar har aktiviteter för personer som är 65 år eller äldre en gång per vecka, och får samma belopp som aktivitetsstödet är för barn och unga, det vill säga 47 kronor per sammankomst, skulle kostnaden för kommunen uppgå till 122 200 kronor per år.

Räkneexempel:

$$50 \text{ föreningar} * 52 \text{ veckor} * 47 \text{ kronor} = 122\,200$$

$$\frac{122\,200}{50} = 2\,444$$

För föreningens del skulle det i genomsnitt innebära ett ökat stöd med 2 444 kronor per år.

Det kommer också, förutom själva bidraget, innebära ökade kostnader för nya/utökade arbetsuppgifter i form av hantering och administration.

5 Analys och slutsats

Forskningsresultaten visar på att motion och fysisk aktivitet är viktig för att äldre ska må bättre både fysiskt och psykiskt och hålla sig friska längre. Forskningen visar också att många äldre redan idag motionerar och är fysiskt aktiva. Detta gäller i allra högsta grad för de äldre som redan är medlemmar och aktiva i föreningarna. Att införa ett aktivitetsstöd för personer som är 65 år eller äldre bedöms därför inte få den effekt som avses i motionen, att förbättra hälsan för äldre personer genom fysisk aktivitet och motion.

Problemet med att nå ut till personer som idag inte utför någon form av fysisk aktivitet kvarstår. För att få det resultat som avses med motionen, bättre hälsa för äldre, bedöms det vara av större vikt att försöka nå de personer som idag inte alls är aktiva. Exempelvis via Senior Sport Schools upplägg.

Föreningarnas verksamhet, bedöms inte vara beroende av att ett särskilt aktivitetsstöd införs. Det föreslagna aktivitetsstödet, om det skulle vara lika som det för barn och unga, skulle innebära en ökad administration för föreningarna och resultera i ganska små belopp i bidrag.

Däremot är ett samarbete med civilsamhället viktigt för arbetet med äldre hälsa och vid nästa revidering av riktlinjen för föreningsbidrag bör dessa områden också beaktas. Men att enbart införa ett aktivitetsstöd utan att titta på övriga bidrag, utifrån det syfte som beskrivs i motionen, bedöms inte få önskad effekt.

6 Källförteckning

Läs mig! Nationell kvalitetsplan för vård och omsorg om äldre personer, SOU 2017:21

Motionsvanor och erfarenheter av motion hos äldre vuxna, MSB och Karolinska institutet, mars 2017

Ulricehamns kommun, Befolkningsprognos 2017-2026, 2017

Ulricehamns kommun, Måldokument för äldre frågor, 2014-06-09

Ulricehamns kommun, Äldreomsorgsplan 2016-2016, 2016-04-07

Ulricehamns kommun, Riktlinjer för föreningsbidrag i Ulricehamns kommun, 2018-06-04

Marks kommun, Bidragsregler 2017

Marks kommun Bidragsregler 2018

www.orebro.se

www.skelleftea.se

Bilaga 1

Aktiviteter för 65 år eller äldre

Namn på föreningen *

Är föreningen ansluten till Riksidrottsförbundet(RF)?

- Ja
- Nej. Om du svarat nej på denna fråga behöver du inte gå vidare i formuläret. Tack för din hjälp!

Har föreningen aktiva medlemmar som är 65 år eller äldre?

- Ja
- Nej

**Hur många aktiva medlemmar är 65 år eller äldre? Skriv antal
Ungefär hur många aktivitetstillfällen har ni per år med medlemmar som
är 65 år eller äldre? Skriv antal eller uppskattat antal**

**Har föreningen några aktiviteter som riktar sig till personer som är äldre
än 65 år som inte är medlemmar i föreningen?**

- Ja. Gå vidare till nästa fråga
- Nej. Du behöver inte gå vidare i formuläret, tack för din medverkan!

**Vad för aktiviteter anordnar föreningen som är öppen för alla personer
äldre än 65 år (även icke-medlemmar)?**

**Hur många sådana aktiviteter arrangerar ni per år, ungefär?
Hur stort brukar deltagarantalet vara vid dessa aktiviteter? Skriv antal
eller uppskattat antal. Tack för din hjälp!**

Bilaga 2

Förening	Ansluten till RF	Aktiva medlemmar 65 eller äldre	Antal aktiva 65 år eller äldre	Aktivitet stillfällen per år	Aktivitet till icke-medlemmar 65 år eller äldre	Vad för aktiviteter	Hur många aktiviteter	Hur stort deltagarantal
Ulricehamns pistolklubb	Ja	Ja	5	40	Nej			
Ulricehamns cykelklubb	Ja	Ja	3	ca 20	Nej			
Ulricehamns kappseglingssällskap	Ja	Ja	4	7	Ja	Tävlingar, prova på segling	3	3
Gymmix Ulricehamn	Ja	Ja	40	38	Nej			
Södra Vings IF	Ja	Ja	50	40	Ja	Boule	40	30
Hössna IF	Ja	Ja			Nej			
Timmele Golf	Ja	Ja	50	50	Ja	Måndags-träff för änkor och änkemän. Gubbaträff varannan tisdag	24	50
Härna LTK	Ja	Ja	5	20	Nej			
UIF Boulesektion	Ja	Ja	100	120	Ja	Boulespel och prova på	120	60
Redvägs fotbollsklubb	Ja	Ja	3	50	Ja	Bastu	50	7
Ulricehamns-bygdens ridklubb	Ja	Ja	10	50	Nej			
Ulricehamns motorklubb	Ja	Ja	20	5	Nej			
Ulricehamns tennisklubb	Ja	Ja	20		Nej			
Tvärreds IF	Ja	Ja	26	24	Nej			
Ulricehamns golfklubb	Ja	Ja	290	Ingen aning	Ja	Veterangolf	25	40
Ulricehamns dansförening	Ja	Ja	3	3	Ja	workshops, ex Linedance	2	2
Ulricehamns orienteringsklubb	Ja	Ja	20	30	Ja	Motionsorientering, promenader, tävlingar	5	20
Gällstads fotbollsklubb	Ja	Nej			Ja	Publik på hemmamatcher	20	okänt
Trädet IF	Ja	Nej			Nej			
Ulricehamns friidrottsklubb	Ja	Nej			Nej			
Gällstads IF	Ja	Nej			Nej			
Ulricehamns IFK	Ja	Nej			Nej			
BMK Tellus	Ja	Nej			Nej			
Marbäck IF	Ja	Nej			Nej			
Ulricehamns brukshundsklubb	Nej							
Ulricehamns schackklubb	Nej							